

Mere biogasgødning til økologiske bedrifter

Rapport om spørgeskema- og interviewundersøgelse blandt danske biogasanlæg om samarbejdet med økologiske bedrifter om biomasser og gødning.

Af Michael Tersbøl, ØkologiRådgivning Danmark, Erik Fog, SEGES Økologi Innovation og Bruno Sander Nielsen, Biogas Danmark.

Udarbejdet i projektet "Mere biogasgødning til økologiske bedrifter" der er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug.

Fonden for **økologisk landbrug**

Denne version er rettet efter der er fundet en fejl i opgørelsen af 1. interviewrunde, hvor et B-anlæg er ændret til et C-anlæg (02-02-2021).

INDHOLD

1	SAMMENDRAG.....	2
2	INDLEDNING OG FORMÅL	3
3	INTERVIEWRUNDE 1: AKTUEL STATUS PÅ BIOGASANLÆG OG DERES BIOMASSEFORSYNING	3
4	INTERVIEWRUNDE 2: LØSNINGSMODELLER FOR AFGASSET GØDNING TIL ØKOLOGER.....	4
5	RESULTATER FRA INTERVIEWRUNDE 1 – AKTUEL STATUS PÅ 41 BIOGASANLÆG OG DERES BIOMASSEFORSYNING	4
5.1	KORTLÆGNING AF BIOGASANLÆG OG TYPE OG MÆNGDE AF OMSAT BIOMASSE	4
5.2	KORTLÆGNING AF INTERESSE I SAMARBEJDE MED ØKOLOGER	5
6	RESULTATER FRA DELAKTIVITET 2 – LØSNINGSMODELLER FOR AFGASSET GØDNING TIL ØKOLOGER.....	5
6.1	KORTLÆGNING AF ERFARINGER FRA BIOGASANLÆG	5
6.2	KORTLÆGNING AF UDFORDRINGER OG FORDELE.....	6
6.3	VIGTIGHED OG ØNSKELIGHED AF AT LEVERE AFGASSET BIOMASSE TIL ØKOLOGISKE LANDBRUG	7
6.4	FORSLAG TIL INDSATSER OG LØSNINGER, SOM KAN ØGET SAMARBEJDET.....	8
6.5	OPSAMLING PÅ OG DISKUSSION AF SVARENE, SAMT FORMULERING AF LØSNINGER:	9
7	AFSLUTNING OG KONKLUSION	12
7.1	DET ER I DAG OG FREMMER MULIGT FOR ØKOLOGER AT MODTAGE AFGASSET BIOMASSE FRA BIOGASANLÆG.....	13
7.2	DER ER BEHOV FOR STØRRE KENDSKAB TIL REGLERNE FOR ØKOLOGERS ANVENDELSE AF AFGASSET BIOMASSE	13
7.3	DER ER BEHOV FOR AT JUSTERE REGLERNE FOR AFGASSET BIOMASSE SOM GØDNING TIL ØKOLOGER	13
8	BILAGSLISTE:.....	13

1 Sammen drag

41 ud af 100 biogasanlæg har svaret på projektets spørgeskema og 18 biogasanlæg og fire biomasseleverandører har deltaget i projektets interviewrunde i 2020. Næsten halvdelen af den biomasse, som de 41 anlæg behandler, vurderes at være tilladt at bruge som gødning på økologiske arealer. De undersøgte biogasanlæg har positive erfaringer og har interesse i at samarbejde med økologer om afsætning af afgasset biomasse.

En stor del af de biogasanlæg, der ikke leverer til økologer i dag, har et ønske om at gøre det i fremtiden. Der hersker imidlertid stor usikkerhed om økologireglerne i forhold til, hvilke typer af biomasse, der er tilladt hos økologer, og hvordan man får afklaret spørgsmål til dette. Der er derfor behov for at formidle reglerne og gøre dem mere konkrete.

Det kan fremme samarbejdet mellem økologer og biogasanlæg, hvis man mødes og opbygger større kendskab til, hvad man kan bruge hinanden til i lokalområdet, og hvilke vilkår hver part har. Der er et klart ønske

om og behov for at justere reglerne for, hvilke biomasser, der kan anvendes som gødning på økologiske arealer, så de i mindre grad begrænser muligheden for at øge recirkuleringen af næringsstoffer.

Det vil også fremme interessen og forståelsen for samarbejdet mellem biogasanlæg og økologer, hvis der kommer mere synlighed og gennemsigtighed i forhold til, hvordan og hvornår gødningsreglerne for økologisk produktion bliver tilpasset, så den drøftede forrang for afgasset ikke-økologisk gødning kan træde i kraft. Det samme gælder organisationernes og myndighedernes ønsker om og planer og indsats for at få tilladt flere recirkulerede produkter som gødning på økologiske arealer i EU-systemet.

2 Indledning og formål.

Denne rapport samler resultaterne fra projektets to undersøgelsesrunder blandt de 100 biogasanlæg i Danmark, hvor produktionen hovedsageligt er baseret på husdyrgødning.

Formålet med projektet er gennem dialog og samarbejde med biogasanlæggene at øge adgangen til afgasset gødning for de økologiske bedrifter, for dermed at forbedre de økologiske bedrifters udbytter og økonomi. Projektet er gennemført med støtte fra Fonden fra Økologisk Landbrug.

3 Interviewrunde 1: Aktuel status på biogasanlæg og deres biomasseforsyning

I projektets første undersøgelsesrunde i foråret 2020 er størstedelen af de 100 danske biogasanlæg, som er baseret på husdyrgødning, blevet kontaktet med et spørgeskema (bilag 1). Udsendelsen er fulgt op telefonisk for at sikre spørgeskemaet blev besvaret. Der er indkommet besvarelser fra 41 anlæg, og resultaterne fra spørgeskemaet gennemgås i afsnit 5: Resultater fra interviewrunde 1 – Aktuel status på 41 biogasanlæg og deres biomasseforsyning.

Biogasanlæggene er efter deres samarbejde med økologer, og de biomasser de afgasser, inddelt i tre kategorier:

A-anlæg er økologisk autoriserede anlæg, hvilket betyder, at de som økologisk virksomhed bliver kontrolleret af Landbrugsstyrelsens økologi-kontrol. De bruger dels biomasse, der er godkendt som gødning på økologiske marker, dels har de mulighed for at beregne en økologisk andel af det kvælstof, de afsætter i den afgassede gødning. Den økologiske kvælstofandel i gødningen beregnes ud fra, hvilken andel den økologiske biomasse udgør af anlæggets biomassegrundlag og kvælstofindholdet heri.

B-anlæg er ikke økologisk autoriserede, men de modtager kun biomasse, som må anvendes på økologiske marker. De kan ikke beregne og afsætte gødning med en økologisk andel kvælstof selv om A- og B-anlæg i princippet afgasser og afsætter de samme typer af biomasse.

C-anlæg bruger i større eller mindre grad biomasse, som ikke er tilladt at bruge som gødning på økologiske marker. De ikke-økologigodkendte biomasser udgør på visse anlæg kun en mindre andel af biomassegrundlaget for anlægget.

Besvarelserne er ikke repræsentative for den samlede gruppe.

Man må antage, at de 41 anlæg ikke kan tages som en repræsentativ stikprøve på alle 100 biogasanlæg, da det er sandsynligt, at biogasanlæg, der ikke ønsker eller ikke kan samarbejde med økologer om biomasse, ikke er lige så motiveret til at deltage i undersøgelsen og derfor er mindre repræsenteret end anlæg, der allerede samarbejder med økologer eller vil have mulighed eller interesse for at gøre det.

Anlæggenes driftsledere eller ejere, som er blevet kontaktet i forbindelse med undersøgelsen, er generelt ret tidspressede, og formodes kun at ville bruge tid på denne undersøgelse, hvis det kan have et relevant perspektiv for deres fremtidige drift. Dette forbehold understreges også af, at alle A-anlæg i Danmark er med i undersøgelsen, og derved er overrepræsenteret i materialet. Dette er imidlertid et bevidst valg, da projektet anser A-anlæggenes erfaringer som særlig relevante for projektets formål og resultater.

4 Interviewrunde 2: Løsningsmodeller for afgasset gødning til økologer

I undersøgelsens anden runde i efteråret 2020 blev 18 af de biogasanlæg, der svarede i runde 1 kontaktet med henblik på et opfølgende interview ud fra en interview-guide udarbejdet til formålet (bilag 2). Desuden blev fire virksomheder, som formidler biomasse til biogasanlæg kontaktet og interviewet ud fra en tilpasset interviewguide (bilag 3).

Interviewene blev gennemført over telefonen eller på Skype/Teams. Resultaterne fra denne del af undersøgelsen gennemgås i afsnit 6 Resultater fra interviewrunde 2 - Løsningsmodeller for afgasset gødning til økologer.

5 Resultater fra interviewrunde 1 – Aktuel status på 41 biogasanlæg og deres biomasseforsyning

5.1 Kortlægning af biogasanlæg og type og mængde af omsat biomasse

I Tabel 1 er vist en sammentælling af anlæg og biomasse i de tre kategorier A-, B- og C-anlæg. Anlæggene fordeler sig omtrent ligeligt på fællesanlæg og gårdbiogasanlæg. A- og B-anlæggene kan levere biomasse til økologer, men det er ikke givet, at de praksis gør det. A- og B-anlæggene udgør 56% af anlæggene i undersøgelsen, og de omsætter 41 % af biomassen. Dvs. at næsten halvdelen af den biomasse, der i dag omsættes af biogasanlæggene i undersøgelsen, vil være mulig at anvende på økologiske arealer. Det kan dog ikke nødvendigvis konkluderes, at der gælder en tilsvarende andel på al omsat biomasse i Danmark, jf. den indledende bemærkning om undersøgelsens repræsentativitet og forbehold. Men det er opløftende ift. projektets formål, at en ret stor andel af den afgassede biomasse må anses for at være tilladt at bruge på økologiske arealer.

Tabel 1. Antal anlæg og biomasse mængder i biogasanlægskategori A, B og C.

	A	B	C	Samlet
Antal anlæg	7	16	18	41
Antal der leverer til økologer	7	9	0	16
Antal der er interesserede i at levere til økologer	7	10	6	23
Total mængde biomasse, tons	668.000	2.203.000	4.094.000	6.965.000
Andel biogasanlæg af undersøgte anlæg	17,1%	39,0%	43,9%	100,0%
Andel biomasse hos undersøgte anlæg	9,6%	31,6%	58,8%	100,0%

Syv anlæg er A-anlæg svarende til 17 % af besvarelserne, heraf tre fællesanlæg og fire gårdanlæg. De øvrige anlæg fordeler sig stort set ligeligt med 16 B- og 18 C-anlæg. Af de 16 B-anlæg er hovedparten (13 anlæg) gårdbiogasanlæg, og af de 18 C-anlæg er hovedparten (16 anlæg) fællesanlæg. Det er derfor mere sandsynligt, at gårdbiogasanlæg kan levere biomasse til økologer, end at fællesanlæg kan det. Det virker

som en rimelig konklusion ud fra at fællesanlæggene generelt er mere gearede til at modtage forskellige industrielle rest-biomasser, som i mange tilfælde ikke er tilladt som gødning på økologiske arealer.

Ud af de 41 anlæg er der i alt 16, der leverer til økologer i dag, og her finder man naturligvis de syv A-anlæg. De ni resterende anlæg er selvsagt alle B-anlæg. Det betyder, at godt halvdelen af B-anlæggene kan levere til økologer. De ni anlæg er sammensat af tre fællesanlæg og seks gårdbiogasanlæg.

5.2 Kortlægning af interesse i samarbejde med økologer

Anlæggene er også blevet spurgt, om de er interesserede i at levere afgasset biomasse til økologer fremover. Alle de ni B-anlæg, der leverer til økologer i dag, er også interesseret i at gøre det fremover. Dertil er der endnu et B-anlæg, der ikke leverer i dag, men ønsker at gøre det i fremtiden. De resterende fem B-anlæg svarer enten nej eller måske til spørgsmålet.

Af de 18 C-anlæg svarer de seks ja og to svarer, at det afhænger af omstændighederne eller, at det er under overvejelse. De syv C-anlæg, der er positive eller afventende mht. levering til økologer fremover, er alle fællesanlæg. Andelen af anlæg, der ønsker eller måske ønsker at levere til økologer i fremtiden, er lige stor for B- og C-anlæg, hvis man ser bort fra de B-anlæg, der allerede leverer til økologer i dag.

6 Resultater fra delaktivitet 2 – Løsningsmodeller for afgasset gødning til økologer

6.1 Kortlægning af erfaringer fra biogasanlæg

De 18 anlæg i anden runde består af tre A-, ni B- og seks C-anlæg, og de er opdelt i ni fælles- og ni gårdanlæg. Kun en tredjedel af disse 18 anlæg - tre A- og tre B-anlæg - leverer biomasse til økologer i dag. Blandt de anlæg, der ikke leverer i dag, siger seks anlæg ja til, at de ønsker at gøre det i fremtiden.

Anlæggenes erfaringer med at samarbejde med økologer om biomasse er selvfølgelig meget spredte, når kun seks anlæg faktisk leverer afgasset biomasse i dag. Men de kan have andre erfaringer med samarbejdet, f.eks. forberedelse på - eller afklaring af - om de kan levere afgasset biomasse.

Otte anlæg angiver, at de ingen erfaring har eller har ikke svaret på dette spørgsmål. De anlæg, der svarer på spørgsmålet kunne angive en værdi for karakteren af samarbejdet, dvs. om det har været 1: Let/enkelt, 2: Normalt, 3: Besværligt. Den gennemsnitlige svarværdi er 1,45, altså midt mellem let/enkelt og normalt. Kun ét anlæg angiver værdien 3: Besværligt.

I kommentarfeltet er følgende udsagn registreret:

- Papirarbejde – ikke noget særligt
- Normalt – ingen særlige sager ud over dokumenter
- Det begrænser indtaget af råvarer
- Er ikke gået videre med samarbejdet, da der er mange ubesvarede spørgsmål
- Kun få henvendelser
- Har regnet på en business case, men er nået frem til, at det ikke hænger sammen at konvertere en af linjerne til øko-godkendt biomasse.
- Problemfrit – der er ingen klager eller problemer
- Meget få modtagere og leverandører. Er først ved at bygge det op. Man skal næsten dokumentere det hele alligevel.
- Nyt anlæg, der endnu ikke har kontakt til økologer.
- Har tidligere haft lidt øko-landbrug, som er droppet igen.

- Har ikke haft problemer. Skal være obs på glycerin og undgå ikke-tilladte produkter, men det er ikke noget problem.
- Får henvendelser fra økologer, men deres interesse forsvinder, når der kun kan returneres konventionel afgasset biomasse.
- Ingen økologer i området

Konklusion: Anlæggene har ikke haft særlige problemer med samarbejdet.

De fire virksomheder, som leverer biomasse til biogasanlæggene, er blevet interviewet om det samme aspekt, og de har svaret i hver deres kategori. Dvs. én svarer ikke, én svarer "let samarbejde", én svarer "normalt" og én svarer "besværligt".

Deres kommentarer er:

- Det er rigtig svært at finde produkter som økologerne kan og især tør bruge
- Det er et begyndende samarbejde, men ramt af begrænsninger på anvendelse af biomasse til biogasanlægget. Derfor er samarbejdet stoppet igen.
- Har samme relation til biogasanlæg, uanset om det afgassede leveres til økologiske bedrifter eller ej.

Konklusion: Biomasseleverandørerne er mere eller mindre erfarne med det økologiske landbrugs regler og behov, og de har også mærket de begrænsninger, de skal agere under.

6.2 Kortlægning af udfordringer og fordele

Både biogasanlæg og biomasseleverandører er blevet spurgt om udfordringer og fordele ved samarbejde om biomasse med økologiske landmænd.

Anlæggene nævner følgende udfordringer ved samarbejdet:

- Mere papirarbejde, administration
- Usikkerhed og utydelighed om regler for tilladt biomasse
- Usikkerhed og uklarhed om procedure for at afklare, om noget er tilladt
- Fravalg af energitætte og økonomisk givtig biomasse kan ikke opvejes økonomisk af at levere afgasset til økologer.
- Markedet – og betalingsvilligheden - for afgasset biomasse med en øko-andel er ikke til stede, når der er konventionelle billige alternativer.
- Der synes ikke at være en stor efterspørgsel hos økologer efter afgasset biomasse
- Der er for få økologer i vores område til, at der kan komme en forretning ud af et samarbejde.
- Det er uforudsigeligt, hvordan reglerne er fremover – så der er ikke investeringslyst i samarbejdet.

Anlæggene nævner følgende fordele ved samarbejdet:

- Der burde være forretning i at levere til økologer, som har færre valgmuligheder for gødningsforsyningen.
- Økologer bør have en økonomisk interesse i at modtage afgasset biomasse.
- Alle anlæg har en interesse i at få mere udspretningsareal og at skulle køre kortere afstande til udspretningsarealerne.
- Økologerne har plads til flere næringsstoffer
- Økologer er mindre krævende ift. næringsstof-sammensætningen, og at N/P forholdet i den afgassede gødning er lidt lavere (dvs. et højere fosforindhold).

- Øko-certificerede biogasanlæg oplever et loyalt samarbejde om at udvikle og forbedre samarbejdet lokalt
- Potentiale for at udvikle på græsprotein og andre nye produkter (som gødning)

Biomasseleverandørerne nævner følgende ulemper og fordele:

Ulemper:

- Har svært ved at finde rundt i reglerne. Der bør være et marked for biomasse, der kan afsættes til økologi. Eksempel: procesvand fra kartoffelskrælleanlæg må ikke længere bruges.
- Der er en mængdeudfordring. Der er ofte tale om små partier, hvor øko og ikke-øko så bliver blandet sammen. Der er ikke økonomi i særskilt håndtering for øko-planterest-biomasse. Det er nok lettere for animalske rester. Betalingsvilligheden er uafhængig af om det er øko eller ej.
- Lovgivningen er rigid og statisk, hvor man kunne ønske en mere dynamisk liste over tilladte produkter. Der er tvivl om, hvem man kontakter, og hvordan man får afklaret om noget er eller kan godkendes til økologi.
- Det er svært at gennemskue processen i at få et produkt godkendt. Nogle biogasanlæg leverer til så få økologer, så det kan være ret begrænsende for dem at skulle finde de rigtige tilladte råvarer.

Fordele:

- Økologerne bør have et behov for biomassen og næringsstofferne, og de konventionelle biogasanlæg vil helst undgå N og P holdige produkter. De kunne derimod være interessante for økologer.
- Økologer kan have stor gavn af mere og bedre gødning ift. kvalitet af brødhvede mv.
- Det vil åbne for nye aftagere af afgasset biomasse ift. i dag.

6.3 Vigtighed og ønskelighed af at levere afgasset biomasse til økologiske landbrug

Biogasanlæggene er blevet spurgt om, hvor vigtigt det er at kunne levere afgasset biomasse til økologiske landbrug, dvs. generelt og principielt på samfundsniveau, og hvor ønskeligt det er for det konkrete anlæg. Svar mulighederne er på samfundsniveau S1: Ikke vigtigt, S2: Lidt vigtigt og S3 Meget vigtigt og på anlægsniveau A1: Ikke relevant / ønsker ikke, A2 Måske ønskeligt og A3: Meget ønskeligt / gør det allerede.

16 anlæg har svaret på samfundsniveau og 5 anlæg synes, det er meget vigtigt på samfundsniveau. Resten synes, at det ikke er vigtigt eller kun lidt vigtigt.

17 anlæg har svaret på, om det er ønskeligt på anlægsniveau, og kun ét anlæg har svaret at det ikke er ønskeligt, mens fem har svaret "måske ønskeligt" og 11 har svaret "meget ønskeligt." De tre A-anlæg er selvfølgelig inkluderet i de sidste 11. Hvis man ser bort fra A-anlæggene, er det 13 anlæg, der svarer måske ønskeligt eller meget ønskeligt, og disse er fordelt med seks gårdanlæg og syv fællesanlæg. Ud af disse 13 anlæg er det kun to anlæg, der leverer biomasse til økologer i dag. Så er der 11 anlæg tilbage, som ikke allerede leverer til økologer, og som måske ønsker det (5 anlæg) eller meget (6 anlæg) i fremtiden ud af 13 mulige anlæg. Det svarer til 85 % af de kontaktede anlæg, som ikke allerede leverer til økologer i dag.

De fire biomasseleverandører har alle svaret, at det er meget vigtigt samfundsmæssigt at kunne levere afgasset biomasse til økologer og tre af dem svarer også, at det er meget ønskeligt, at deres virksomhed kan gøre det. Én af dem svarer, at det måske er ønskeligt. Biomasseleverandørerne har naturligvis en interesse i at samfundet forbedrer mulighederne for at kunne recirkulere, så deres marked kan vokse.

Konklusion. Der er en meget stor andel af de kontaktede biogasanlæg, som "måske ønsker" eller "meget ønsker" at levere afgasset biomasse til økologer i fremtiden. Biomasseleverandørerne synes, at det både er generelt samfundsmæssigt vigtigt, og i høj grad er ønskeligt for dem at kunne levere biomasse til økologerne.

6.4 Forslag til indsatser og løsninger, som kan øget samarbejdet.

Biogasanlæggene og biomasseleverandørerne er blevet spurgt om forslag til, hvad man kan gøre på biogasanlæggene eller i organiseringen af samarbejdet for at lette afsætningen af afgasset biomasse til økologer. Der er også spurgt til, om de vil gennemføre forslaget hos dem selv. Desuden er de spurgt om, hvad der skal ændres i branchen, lovgivning m.v. for at et øget samarbejde kan finde sted.

Svarene fra de interviewede er ikke konsekvent blevet delt op i hvad der kan gøres på anlæggene og hvad der skal gøres i omgivelserne og i lovgivningen, så svarene gengives og behandles nedenfor under et samlet punkt: forslag, der kan øge samarbejdet mellem biogasanlæg og økologer.

Biogasanlæggene foreslår bl.a.

- Forenkler reglerne og gøre det mere logisk
- Mere information om hvad der er tilladt og hvorfor, og præcisere hvor og hvordan man kan afklare, om et konkret produkt må bruges.
- Tillade flere produkter – de er reelt ikke skadelige for jord, dyr eller planter. Evt. med krav om temperatur og opholdstid.
- Tillade alle kategori 2 produkter til økologi
- Indføre en bagatelgrænse på 1 % for ikke-tilladte biomasser.
- Friere valgmuligheder med biomasse til biogas, hvor økologer modtager afgasset.
- Skabe mere klarhed over reglerne for glycerin og dispensationer. Hvad sker der på længere sigt her?
- Skabe synlighed om hvor økologerne er (geografisk) og undersøge om de er interesseret i afgasset biomasse.
- Der mangler viden om, hvilken værdi det kan give biogasanlægget at samarbejde med økologer.
- Få gennemført 40-40-20 modellen fra LF og ØL¹, så afgasset biomasse bliver mere attraktivt at producere og afsætte til økologer
- Der bør indføres forskel på vilkårene i forskellige regioner, så det er mere lempeligt i regioner med ingen alternativer til konventionel gylle, og mere restriktivt i områder, hvor der er økologisk biogasgylle (eller tilladt biogasgylle) til rådighed.

Biomasseleverandørerne foreslår bl.a.

- Gode modtage-faciliteter på biogasanlæggene til forskellige typer af produkter.
- Et overblik over hvilke produkter, der findes, f.eks. på økogødning.dk.
- Positivlisten i vejledningen er håbløs at bruge, og der mangler hjælp til afklaring af, hvilke forarbejdningsprocesser, der er ok. Der bør være et tilbud om at få alle produkter gennemgået og få dem certificeret til økologi.
- Livline / hotline hvor man kan få hjælp til at afklare, hvad der må bruges.
- SEGES må meget gerne lave et register over afgørelser.

¹ <https://lf.dk/-/media/lf/aktuelt/nyheder/2019/forslag-til-ny-praksis-for-brug-af-ikke-oekologisk-goedning-og-ikke-oekologisk-stroehalm.pdf>

- Et fagligt panel af landmænd og konsulenter, der kan give et bud på hvad råvarer og gødning må koste, parallelt med de vejledende priser på grovfoder.
- Øget brug af strøelsesprodukter som halmpiller, der kan fortrænge sand fra sengebåsestaldene.
- Skabe overblik over de forskellige biomassers egnethed til økologi.
- At kunne få en øko-procent på restprodukter, så det hele ikke bliver nedklassificeret som konventionelt, eller have en kategori med mindst 50 % økologisk materiale.
- Forenkle reglerne og gøre det mindre bureaukratisk – en sund biogasforretning og levering til økologer skal kunne sikres og forenes.
- I øjeblikket er det afgørende for mere samarbejde, at der er biomasser til rådighed som er tilladte hos økologer.
- Opdeling af biogasanlæg i en øko-linje og konv. linje.

6.5 Opsamling på og diskussion af svarene, samt formulering af løsninger:

Kontakt mellem økologer og biogasanlæg

De fleste anlæg svarer, at de ikke har kontakt med eller kun lidt kontakt med økologer. Det kan skyldes, at der ikke er ret mange økologer i deres opland, eller at man ikke er opmærksom på den anden part som mulig samarbejdspartner. Heri kan også ligge, at man opfatter reglerne og den dokumentation, der skal leveres, som for kompliceret og udfordrende.

I fremtiden vil en større del af den konventionelle husdyrgødning blive afgasset i biogasanlæg. Det betyder, at økologer, der hidtil har brugt ikke-afgasset konventionel gylle har behov for at afklare, hvordan man får næringsstofferne leveret i fremtiden.

Nogle biogasanlæg har svaret, at de får henvendelser fra økologer, men at disse ofte ikke fører til videre samarbejde. Det giver derfor mening, at man i lokalområde får skabt kontakt til hinanden og deler tanker, planer og vilkår, så de er præsenteret for begge parter, som en forudsætning for at kunne inddrage den anden part i fremtidige planer, hvis det viser sig at være relevant.

Forslag til løsning:

Den økologiske landbrugsrådgivning under DLBR skal gå sammen om at arrangere nogle møder med biogasanlægget og de interesserede øko-landmænd, der hører til biogasanlæggets normale opland. Formålet med møderne er at høre, hvilke interesser de forskellige parter har, og høre fra biogasanlægget, om de har mulighed for at levere afgasset biomasse til økologer, for at anlægget kan forklare, hvad det evt. indebærer i forhold til regler, mulig opdeling af anlægget i flere linjer m.v. Hvis biogasanlægget i forvejen har udvidelsesplaner er det naturligt at tage bestik af, hvad økologerne kan bidrage med af biomasse og udspretningsarealer. Hvis der viser sig at være grundlag for fremtidigt samarbejde, er der brug for at danne en arbejdsgruppe, en leverandørforening, biomasselaug eller lign. som kan være omdrejningspunktet for at få samarbejdet etableret med de formelle aftaler og en konkret planlægning.

Større klarhed om regler og om processerne for afklaring

Rigtig mange af svarene fra anlæggene går på de begrænsninger, der ligger i reglerne for økologi og på usikkerheden om hvilke biomasser, der er tilladt, og hvordan man får afklaret, om et givet produkt er tilladt.

Forslag til løsninger:

Klarhed om regler

De eksisterende oversigter over biomasser, der er tilladt og ikke tilladt at bruge, udbygges med flere eksempler på konkrete produkter, som typisk bruges i biogasanlæg med angivelse af henholdsvis "tilladt" eller "ikke-tilladt". I den forbindelse bliver der i nærværende projekt lavet en mini-vejledning, som forklarer reglerne med tilhørende eksempler.

Processen for afklaring.

Der laves en aftale med Landbrugsstyrelsen om udarbejdelse af en beskrivelse af, hvordan afklaringen sker, og hvilke oplysninger, der er brug for, og hvilket kontor man skal kontakte.

Register for afklaringer

Det aftales med Landbrugsstyrelsen at en liste over de produkter, som er afklarede med hensyn til om de må bruges – eller ikke bruges - er tilgængelig på Landbrugsstyrelsens hjemmeside, f.eks. som et bilag til Økologivejledningen.

Flere produkter ønskes tilladt som gødning.

Flere biogasanlæg foreslår, at reglerne skal være mere lempelige og tillade flere produkter som gødning, når de er afgassede. Desuden foreslås det, at man indbygger en bagatelgrænse, så afgasset biomasse kan bruges som gødning på økologiske arealer, hvis et ikke-tilladt produkt udgør under f.eks. 1% af det samlede årlige biomassegrundlag på anlægget eller den pågældende linje.

Man kan i den sammenhæng overveje, om EU-forordningen bør have en anden opbygning, hvor man har bilag 1A som en oversigt over typer af gødning, som må bruges direkte på landbrugsjord hos økologer, og et ekstra bilag 1B, som særskilt nævner de produkter, som er tilladt som gødning, efter at være afgasset i et biogasanlæg. Det kunne også være en opfordring til, at man på EU-niveau får gået alle relevante produkter til biogasproduktion igennem i forhold til økologi.

Der har i flere år været en proces, hvor arbejdsgrupper med deltagelse af Landbrugsstyrelsen og organisationerne har arbejdet med at få flere produkter godkendt til gødning på økologiske marker, efter afgasning i biogasanlæg - uden at dette har ført noget konkret resultat med sig. Aktuelt har organisationerne foreslået Landbrugsstyrelsen, at man prøver at få Fertigro, fiskeensilage og eluat (fra Chr. Hansen Industries) godkendt til økologi. Tilladelse af flere rest-biomasser har også været et politisk fokuspunkt for Fødevareministeriet siden 2012, og alligevel er der ikke sket nogen ændringer. F.eks. nævnes større adgang til recirkulerede restprodukter gennem biogasanlæg i flere handlingsplaner fra Fødevareministeriet. Og der nævnes også flere steder, at man skal belyse muligheden for at anvende spildevandsslam, hvis det forskningsmæssigt kan undersøges og afklares som ikke-problematisk for miljø, natur og økologiske fødevarer. Det gælder bl.a. i Økologisk Handlingsplan 2020 fra 2012 ², Økologiplan Danmark fra 2015 ³ og Vækstplan for dansk økologi fra 2018 ⁴. En del af udfordringen ligger i at ændringerne i mange tilfælde vil kræve ændringer i EU-forordningen for økologisk jordbrugsproduktion.

² https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Landbrug/Indsatser/Oekologi/Oekologisk_Handlingsplan_forkortet.pdf

³ https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Landbrug/Indsatser/Oekologi/Oekologiplan-Danmark.pdf

⁴ https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Vaekstplan_for_dansk_oekologi.pdf

Forslag til løsning

Landbrugets økologiorganisationer tager igen bolden op med fødevareministeren med henvisning til de nævnte politiske hensigtserklæringer, og får aftalt konkret handling fra myndighedernes side om at de får en afklaring med EU systemet i forhold til som minimum de mest relevante produkter, så det bliver tilladt at bruge dem. Herunder i forhold til, om EU-Kommissionen gennem forordningen aktivt vil forholde sig til anvendelse af afgassede biomasse som gødning i økologien – gerne gennem et særskilt bilag, samt om der kan indføres en bagatelgrænse, som beskrevet ovenfor.

Glycerin skal være uden GMO-oprindelse

Ifølge Økologivejledningen må der ikke bruges glycerin eller andre restprodukter, der er fremstillet ud fra GMO. I praksis har det været meget svært at skaffe dokumentation for at f.eks. glycerin er fremstillet uden GMO. Derfor har der i en årrække været udstedt en et-årig undtagelse om at fravige kravet om, at GMO-fraværet skal kunne dokumenteres. Hos biogasanlæggene har der været usikkerhed om hvilke regler, der gælder for glycerin, og den hidtidige praksis med årlige undtagelser gør det svært at lave langsigtede aftaler for levering af glycerin og aftaler med økologer om udsprængningsarealer. Der er brug for en langsigtet løsning for, om glycerin kan bruges uden dokumentation for, at det ikke har GMO-oprindelse. Glycerin er i den forbindelse særlig, idet det ikke indeholder næringsstoffer – eller kun meget små mængder.

Forslag til løsning

Biogas-branchen, de økologiske organisationer og Landbrugsstyrelsen skal sammen afklare, om den nuværende midlertidige ordning kan gøres permanent eller det kræver ændringer i EU-forordningen. Sammen bør man lægge en plan for en indsats, der kan afklare spørgsmålet.

Afklare de fremtidige gødningsregler for økologisk landbrug

Det nævnes i flere svar, at den uafklarede situation om de fremtidige økologiske gødningsregler giver usikkerhed. Organisationerne har i flere år arbejdet for, at der skal være mulighed for at anvende afgasset konventionel husdyrgødning i større mængder end tilsvarende ubehandlet konventionel gødning. Det er foreslået, at loftet for ikke-økologisk husdyrgødning skal være 40 kg udnyttet N pr. ha, men at man må tilføje yderligere 20 kg udnyttet N pr. ha., hvis dette kommer fra afgasset ikke-økologisk husdyrgødning⁵. Både Landbrug & Fødevarers økologisektion⁶ og Økologisk Landsforening⁷ nævner biogas og recirkulering som et vigtigt indsatsområde i deres seneste visioner og strategier. Hvis forslaget bliver implementeret, vil det give biogas-gødning en fortrinsstilling, og det vil blive efterspurgt af økologiske landmænd, der ikke har udnyttet deres N-kvotet med økologisk gødning eller kun har ikke-økologisk gødning op til de 40 kg N pr. ha. Afledt af dette vil man i en overgangsperiode have den udfordring, at der ikke i hele landet er adgang til tilladt biogasgødning. Derfor foreslås det i et svar, at man indfører de nye regler i de områder af landet, hvor der er biogasgødning til rådighed, og venter nogle år i regioner uden tilladt biogasgødning, for derved at give branchen tid til at tilpasse sig i de områder, hvor biogasproduktionen er mindst udbygget.

Forslag til løsning:

⁵ <https://lf.dk/-/media/lf/aktuelt/nyheder/2019/forslag-til-ny-praksis-for-brug-af-ikke-oekologisk-goedning-og-ikke-oekologisk-stroehalm.pdf>

⁶ <https://lf.dk/om-os/sektioner-og-udvalg/oekologisektionen/strategi-21-23>

⁷ <https://okologi.dk/vi-arbejder-for/maerkesager/pris-paa-baeredygtighed/vision-for-fremtidens-landbrug/>

Økologi-organisationerne opfordres til at fremlægge status og tidsplan for deres arbejde med at få ændret gødningsreglerne, så biogasanlæg og økologiske landmænd har et klart billede af en deadline for afklaring af deres vilkår for at samarbejde.

Udvikling og tilpasning af biogasanlæg, så de kan samarbejde med økologer

Et forslag fra en biomasseleverandør går på, at biogasanlæggene deles op i en økologisk linje, så biomassen, der kommer ind på anlægget kan opdeles i, hvad der kan bruges af økologer, og at det evt. kan få status af delvist økologisk (ud fra N-indholdet og N-oprindelsen), hvis biogasanlægget bliver certificeret som økologisk virksomhed. Et biogasanlæg har også svaret, at en opdeling i linjer har været under overvejelse, men at forretningsplanen ikke så positiv ud. Når man vurderer det indsamlede materiale under ét, virker det til, at biogasanlæggene kan have gavn af at få mere viden og inspiration til, hvordan de kan indrette sig på at samarbejde med økologer. Men det er også tydeligt, at klare tilbagemeldinger fra økologerne er en forudsætning for at træffe investeringsbeslutninger.

Forslag til løsning.

Der udarbejdes et inspirationshæfte til biogasanlæg, hvor forskellige aspekter af samarbejde med økologer gennemgås, og hvilke fordele og ulemper, der kan være. Det kombineres med et tilbud om rådgivning, både på det organisatoriske, juridiske og teknologiske område. Inspirationshæftet kan indeholde følgende overskrifter:

- Baggrund for hæftet
- Gennemgang af 3-4 cases med biogasanlæg, der samarbejder med økologer med fokus på hvordan de har grebet det an, og hvad de får ud af det.
- Overblik over biomasse, som er tilladt at bruge for økologer, og hvordan økologer bliver kontrolleret af myndighederne.
- Gennemgang af muligheder for at opdele i linjer
 - Blå linje: til biomasse, som økologer ikke må bruge
 - Grøn linje: til biomasse, som økologer må bruge
 Eller
 - Rød linje: til biomasse, som kan få beregnet en økologi status på N-indholdet
- De vigtigste regler for autorisation af biogasanlæg, og fremgangsmåde til at opnå autorisation til at have en økologisk linje, samt hvordan en øko-kontrol af biogasanlæg foregår i praksis.
- Eksempler på forretningsplan, hvor økologer skal levere biomasse som erstatning for brug af ikke-økologi-tilladt biomasse, som biogasanlægget evt. skal frasige sig brugen af eller kun kan benytte i en særskilt linje.
- Eksempler på tekniske løsninger på håndtering af biomasse fra økologer: dybstrøelse, halm, frøgræshalm, efterafgrøder m.v.
- Tilbud om rådgivning til at etablere samarbejde med økologiske landmænd om biomasse til biogas og afsætning af afgasset biomasse, herunder regler, biomasse-screening af potentielle mængder i et opland, leverandørforeninger, leverandøraftaler, teknologiske løsninger, forretningsplaner m.v.

7 Afslutning og konklusion

Afslutningsvis samles der her op på de to undersøgelser i følgende tre konklusioner:

7.1 Det er i dag og fremover muligt for økologer at modtage afgasset biomasse fra biogasanlæg

Undersøgelse har vist, at det er muligt for økologer at modtage afgasset biomasse fra 56 % af de undersøgte biogasanlæg i første interviewrunde, og at disse anlæg står for 41 % af den omsatte biomasse på anlæggene. Det kan derfor konkluderes, at der er potentiale for, at flere økologer fremover kan få leveret næringsstoffer via biogasanlæg, hvis det er praktisk relevant ift. køreafstande mv. Dette potentiale stemmer godt overens med, at der også på biogasanlæggene er en overvejende positiv både erfaring og interesse for at samarbejde med økologer jf. resultaterne fra anden interviewrunde.

7.2 Der er behov for større kendskab til reglerne for økologers anvendelse af afgasset biomasse

I anden interviewrunde udtrykker mange biogasanlæg markant usikkerhed om reglerne – både i forhold til, hvordan de skal forstås, og hvordan man får afklaret de spørgsmål, der er. Der mangler også viden hos biogasanlæggene om den geografiske placering af økologerne, og om hvorvidt de har interesse i og mulighed for at aftage afgasset biomasse. Det understreger, at der er en vigtig oplysningsopgave i forhold til klar kommunikation om de gældende regler og med flere konkrete eksempler. Der er også behov for en klar kommunikation og gennemsigtighed i forhold til, hvordan Landbrugsstyrelsen afklarer spørgsmål til konkrete biomasser.

Det virker oplagt, at de økologiske landmænd skal synliggøre deres efterspørgsel efter næringsstoffer over for de biogasanlæg, der har mulighed for at levere afgasset gødning til dem. De økologiske landmænd bør gøre dette i fællesskab, så biogasanlægget kan se, at der er en pulje af samarbejdspartnere og udsprængningsarealer, i stedet for som hidtil, at de løbende får individuelle og sporadiske henvendelser fra potentielle interesserede økologer.

7.3 Der er behov for at justere reglerne for afgasset biomasse som gødning til økologer

En stor del af biogasanlæggene vil fortsat modtage og afgasse biomasser, som ikke er tilladt som gødning til økologer. Der har i en årrække været fokus på at afklare, om flere typer af biomasse kan tillades, men det har ikke ført til konkret forandring. De ikke-tilladte produkter vil fortsat blokere for, at flere næringsstoffer kan recirkuleres til økologiske arealer, når der f.eks. fremover bliver tilført øko-tilladt madaffald fra kommunerne til anlæg, der anvender ikke-økotilladt biomasse (C-anlæg). På trods af, at Fødevareministeriet i adskillige rapporter og handlingsplaner siden 2012 har udtrykt hensigten om at åbne op, er der ikke sket noget endnu, og processen synes stadig at være langtrukket og kræve et sejt træk med EU-godkendelserne. Der er behov for, at organisationerne aftaler en køreplan og en arbejdsdeling med ministeriet og Landbrugsstyrelsen om, hvordan man kommer i mål, og at køreplanen gøres synlig for biogasbranchen og de økologiske landmænd, så biogasanlæggene kan se et perspektiv i at interessere sig for økologer som samarbejdspartnere, trods regelbegrænsningerne.

8 Bilagsliste:

Bilag 1: Spørgeskema / interviewramme for første interviewrunde.

Bilag 2: Spørgeskema / interviewramme for anden interviewrunde - Biogasanlæg.

Bilag 2: Spørgeskema / interviewramme for anden interviewrunde - Biomasseleverandører.

Bilag 1

Til alle biogasanlæg

7. februar 2020

Spørgeskema om biomasser og økologisk produktion

For at få overblik over mulighederne for at inkludere økologiske biomasser i biogasproduktionen og kunne afsætte afgasset gødning til økologiske bedrifter, indsamler SEGES nu oplysninger fra alle biogasanlæg. Vi håber, I vil hjælpe med jeres oplysninger i nedenstående skema og returnere det til adressen under skemaet senest den 21. februar.

Udfyld gerne direkte i word-dokumentet og returner som fil.

Vi har bedt om navn og telefonnummer, så vi kan vende tilbage med uddybende spørgsmål, hvis der bliver brug for det.

Vi vil også vende tilbage med resultatet af undersøgelsen, ligesom vi vil indbyde til en kursusdag for biogasanlæg, der vil kunne levere gødning til de økologiske bedrifter.

Resultatet af undersøgelsen vil blive offentliggjort i en anonym form, hvor man ikke kan spore oplysningerne tilbage til de enkelte anlæg.

Undersøgelsen gennemføres som en del af projektet "Mere biogasgødning til økologiske bedrifter", der er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug.

Oplysninger om den der svarer:

Mit navn:	
Mit telefonnr.	
Navn på biogasanlæg:	
Årlig mængde biomasse (tons)	
Årlig gasproduktion (Nm ³ CH ₄)	
Leverer anlægget i øjeblikket gødning til økologer (ja / nej)	
Er der interesse for at levere gødning til økologer fremover?	
Har anlægget en økologiautorisation? (Ja / Nej. Hvis ja – angiv autorisationsnummer)	

Oplysninger om biomasser anvendt i biogasanlægget i gødningsåret 2018/19 (næste side).

Marker med kryds ud for de biomassetyper, I har modtaget i sidste planperiode (for nye anlæg angives for indværende periode).

Angiv dernæst i de to kolonner til højre med 1, 2 og 3, hvilke af disse der betyder mest, næstmest og tredjemest henholdsvis for tilført mængde og for gasproduktionen.

Produktkategori		Sæt X	De tre mest betydende (1-2-3)	
			Vægtmæssigt	For gasproduktionen
Husdyrgødning (gylle, dybstrøelse etc.)				
1	Fra konventionelle bedrifter:			
2	Fra økologiske bedrifter:			
Plantematerialer (ensilage, efterslæt, roetop etc.)				
3	Fra konventionelle bedrifter:			
4	Fra økologiske bedrifter:			
5	Fra naturarealer:			
6	Halm (kornhalm / frøgræshalm):			
Affald fra byer				
7	Slam fra rensningsanlæg			
8	Kildesorteret husholdningsaffald (KOD)			
9	Have-park-affald			
Rester fra industri / forarbejdning				
10	Glycerin (fra planteprodukter)			
11	Glycerin (fra dyreprodukter)			
12	Plante-restprodukter (skaller, kasserede produkter etc.)			
13	Tang eller alger			
14	Animalske biprodukter (kategori 3 og mave-tarmindhold fra kategori 2) (slagterier, mejerier, fiskeindustri etc.)			
15	Andre animalske biprodukter.			
16	Affald / slam / spildevand fra animalsk produktion. Inkl. slam fra dambrug			
17	Restvæske fra kartoffelmelsfabrik eller grøntpilleproduktion.			
18	Flis og savsmuld			
Andre biomasser (skriv overordnet kategori)				
19				
20				
21				
Anvendte hjælpestoffer				
22	Jernklorid			
23	Vandværksslam			
24	Mikromineral-blandinger			
25	Flydende handelsgødning til gasrenser			
26	Andet (skriv):			
27				

Bilag 2

28. august 2020

Spørgeskema til biogasanlæg om veje til mere biogasgødning til økologiske bedrifter

Tak fordi du gerne vil medvirke i vores undersøgelse af, hvordan biogasanlæg kan medvirke til, at der bliver mere biogasgødning til rådighed for økologiske bedrifter.

Nedenfor finder du det spørgeskema, vi vil gennemgå sammen med dig i et telefoninterview. Du behøver ikke at udfylde det; men du må meget gerne skrive nogle noter som forberedelse til interviewet.

Spørgerunden er en opfølgning på den første runde, hvor vi spurgte bredt ud i biogasbranchen om samarbejdet mellem biogasanlæg og økologiske landbrug.

Ud fra de tilbagemeldinger, vi har fået fra første runde, vil vi nu drøfte med udvalgte anlæg og biomasseleverandører, hvilke muligheder I ser for, at der fremadrettet kan komme mere gødning ud til økologerne fra biogasanlæggene, og hvilke tiltag I mener der skal til, for at det kan ske.

Du kan se spørgeskemaet på de næste sider.

Dine svar vil blive behandlet fortroligt, og resultaterne af undersøgelsen vil blive opgjort som en generel vurdering af de indkomne svar.

Venlig hilsen

Erik Fog
Landskonsulent
Økologi Innovation

D +45 8740 5490

M +45 5180 8669

E erf@seges.dk

1) Basisoplysninger om respondent

Biogasanlæg	Dato:	Interviewer:
Navn på interviewede:	Stilling:	Kontaktoplysninger (telefon / mail):
Årlig metanproduktion på anlægget. (m ³ metan)		
Årlig produktion af afgasset gødning (tons)		
Mængde biomasse årligt modtaget fra økologer (tons) samt biomassetyper		
Mængde afgasset gødning årligt afsat til økologer (tons)		

2) Erfaring fra hidtidig erfaring med økologiske bedrifter

Hvordan vil du karakterisere jeres erfaring?	Ingen	Let / enkelt	Normalt	Besværligt
Beskriv relationen / samarbejdet nærmere.				

3) Udfordringer, der gør det vanskeligt at levere afgasset gødning til økologiske bedrifter

Nævn hvorfor der kan være udfordringer. (Stort og småt og også selvom det ikke kommer fra egen erfaring)	
Nævn de konkrete forhold du mener gør det mindre attraktivt at levere afgasset gødning til økologiske bedrifter.	

4) Fordele ved / værdi af at levere afgasset gødning til økologiske bedrifter

Nævn hvorfor det kan være en fordel af levere afgasset gødning til økologer.	
Nævn de konkrete forhold hvor leverance af afgasset gødning til økologiske bedrifter er til gavn for biogasanlægget nu eller i fremtiden.	

5) Ønske om at forsyne økologiske bedrifter med gødning

Hvor vigtigt mener du det er, at biogasanlæggene kan levere afgasset gødning, der kan bruges på de økologiske bedrifter?	Ikke vigtigt	Lidt vigtigt	Meget vigtigt
Hvor ønskeligt er det for <u>jeres anlæg</u> at kunne levere afgasset gødning til økologiske bedrifter?	Ikke relevant / ønsker ikke	Måske ønskeligt	Meget ønskeligt / gør det allerede

6) Forslag til indsats som de direkte aktører (biogasanlæg, økologiske landmænd osv.) selv kan gøre for at levere mere biogasgødning til økologerne.

Beskriv nogle forslag til, hvad man kan gøre på biogasanlæggene eller i organiseringen mellem leverandører og anlæg, der vil kunne gøre det lettere / mere attraktivt at prioritere afgasset gødning til økologisk bedrifter.	
Er disse tiltag noget I vil være villig til at gennemføre eller allerede gøre? (nævn gerne evt. forudsætning eller betingelse for at gøre det)	

7) Forslag til hvad der skal til af ændringer i lovgivning, brancheaftaler mv.

Beskriv forslag til, hvordan ændrede regler og vilkår vil kunne fremme, at dit biogasanlæg kommer til at levere mere gødning til de økologiske bedrifter. a) Lovgivning b) Brancheaftaler c) Andet	
---	--

8) Andre kommentarer (hvad ville du ønske, at jeg havde spurgt om?)

Bilag 3

17. september 2020

Spørgeskema til biomasseleverandører om veje til mere biogasgødning til økologiske bedrifter

Tak fordi du gerne vil medvirke i vores undersøgelse af, hvordan biomasse-leverandører via biogasanlæg kan medvirke til, at der bliver mere biogasgødning til rådighed for økologiske bedrifter.

Nedenfor finder du det spørgeskema, vi vil gennemgå sammen med dig i et telefoninterview. Du behøver ikke at udfylde det; men du må meget gerne skrive nogle noter som forberedelse til interviewet.

Spørgerunden er en opfølgning på den første runde, hvor vi spurgte bredt ud i biogasbranchen om samarbejdet mellem biogasanlæg og økologiske landbrug.

Ud fra de tilbagemeldinger, vi har fået fra første runde, vil vi nu drøfte med udvalgte anlæg og biomasseleverandører, hvilke muligheder I ser for, at der fremadrettet kan komme mere gødning ud til økologerne fra biogasanlæggene, og hvilke tiltag I mener der skal til, for at det kan ske.

Du kan se spørgeskemaet på de næste sider.

Dine svar vil blive behandlet fortroligt, og resultaterne af undersøgelsen vil blive opgjort som en generel vurdering af de indkomne svar.

Venlig hilsen

Erik Fog
Landskonsulent
Økologi Innovation

D +45 8740 5490

M +45 5180 8669

E erf@seges.dk

1) Basisoplysninger om respondent

Biomasseleverandør:	Dato:	Interviewer:
Navn på interviewede:	Stilling:	Kontaktoplysninger (telefon / mail):
Årligt salg af biomasse til danske biogasanlæg (tons)		
Andel af biomassen der har oprindelse fra økologiske landbrug / virksomheder (%)		
Andel af biomassen afsat til biogasanlæg, der menes <u>ikke</u> at måtte anvendes på økologiske bedrifter (%)		

2) Erfaring fra hidtidige relation til økologiske bedrifter

Hvordan vil du karakterisere relationen?	Ingen	Let / enkelt	Normalt	Besværligt
Beskriv relationen / samarbejdet nærmere.				

3) Udfordringer, der gør det vanskeligt at levere biomasse, der kan anvendes som afgasset gødning til økologiske bedrifter

Nævn de forhold du mener gør det mindre attraktivt at levere biomasse til afgasset gødning til økologiske bedrifter. (Stort og småt og også selvom det ikke kommer fra egen erfaring)	
--	--

4) Fordele ved / værdi af at levere til biogasanlæg, der afsætter afgasset gødning til økologiske bedrifter

Nævn eventuelle fordele ved at levere biomasser der må bruges til økologi, når I leverer til biogasanlæg.	
---	--

5) Ønske om at hjælpe økologiske bedrifter med gødning

Hvor vigtigt mener du det er, at biogasanlæggene kan levere afgasset gødning, der kan bruges på de økologiske bedrifter?	Ikke vigtigt	Lidt vigtigt	Meget vigtigt
Hvor ønskeligt er det for jeres virksomhed at kunne levere biomasse, der kan anvendes til at afgasset gødning til økologiske bedrifter?	Ikke relevant / ønsker ikke	Måske ønskeligt	Meget ønskeligt / gør det allerede

--	--	--	--

6) Forslag til indsats som aktørerne selv kan gøre for at levere mere biogasgødning til økologerne.

Beskriv nogle forslag til, hvad man kan gøre på biogasanlæggene eller i organiseringen mellem biomasseleverandører og anlæg, der vil kunne gøre det lettere / mere attraktivt at prioritere afgasset gødning til økologiske bedrifter.	
Er det tiltag I vil være villig til at gennemføre eller allerede gør? (nævn gerne evt. forudsætning eller betingelse for at gøre det)	

7) Forslag til indsats, som kræver at ændring i systemer, regler, økonomisk støtte eller lignende.

Beskriv forslag til, hvordan ændrede regler og vilkår vil kunne fremme, at biogasanlæggene kommer til at levere mere gødning til de økologiske bedrifter.	
Hvor ønskelige er sådanne ændringer i forhold til jer som biomasseleverandører?	